

Kansen voor ieder kind

Notitie onderwijskansenbeleid

Februari 2020

Inhoudsopgave

1	Kansen voor ieder kind	4
	1.1 Aanleiding	4
	1.2 Wat is onderwijsachterstandenbeleid?	4
	1.3 Nieuwe verdeelsleutel, stijging Rijksbijdrage	4
	1.4 Leeswijzer	5
2	Context onderwijsachterstandenbeleid	6
	2.1 Rolverdeling	6
	2.2 Rijksregeling onderwijsachterstanden	6
	2.3 Inzet onderwijsachterstandsmiddelen in Capelle tot nu toe	7
	2.4 Wettelijke kaders en ontwikkelingen binnen het sociaal domein	8
3	Inzet 2020 en verder	10
	3.1 Van onderwijsachterstanden naar onderwijskansen	10
	3.2 Voorschoolse inzet	11
	3.3 Inzet op onderwijskansen	12
4	Financiën	14
	Bijlagen	16
	Bijlage 1: Onderwijsachterstandsmiddelen die Capelse scholen ontvangen	16
	Bijlage 2: Achtergrondinformatie VVE en peuteropvang	17
	Bijlage 3: Kwaliteitskader peuteropvang Capelle aan den IJssel	18

1. Kansen voor ieder kind

1.1 Aanleiding

De gemeente Capelle werkt al vele jaren samen met scholen, kinderopvangorganisaties en maatschappelijke partners om kinderen met een risico op een (taal)achterstand ondersteuning te bieden, zodat zij kunnen deelnemen aan het onderwijs en zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige burgers.

Het landelijk kader voor onderwijsachterstandenbeleid vanuit het Rijk is de afgelopen jaren gelijk gebleven¹. Wel heeft het Rijk onder andere de kwaliteitseisen aangescherpt voor zowel voor- en vroegschoolse educatie als voor reguliere peuteropvang. De uitgangspunten voor de verdeling van de Rijksmiddelen voor onderwijsachterstandenbeleid zijn in 2019 aangepast. Dit heeft tot gevolg dat wij met ingang van 2019 aanzienlijk meer Rijksmiddelen ontvangen en onze ambities voor het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden voor de komende periode naar boven kunnen en willen bijstellen. Naast deze veranderingen is ook het sociaal domein in beweging door de decentralisatie in 2015. Deze veranderingen maken het noodzakelijk om tot een herijking te komen van de inzet op het bestrijden van onderwijsachterstanden.

1.2 Wat is onderwijsachterstandenbeleid?

Het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) is erop gericht om een (dreigende) leer- en ontwikkelachterstand onder kinderen ten gevolge van sociale, economische of culturele oorzaken te voorkomen en om een eenmaal opgelopen (taal)achterstand te verminderen. Gemeenten en schoolbesturen zijn beide verantwoordelijk voor de uitvoering van onderwijsachterstandenbeleid en ontvangen hiervoor ieder middelen van het Rijk. Deze middelen worden beschikt op grond van de Wet op Primair Onderwijs (WPO) en zijn daarmee bestemd voor de leeftijdsgroep 2 tot 12 jaar.

Van een onderwijsachterstand is sprake als een kind ten opzichte van leeftijdsgenoten achter loopt in het onderwijs, terwijl het niet door zijn of haar aanleg wordt beperkt. De achterstand is te wijten aan de omgeving waarin het kind opgroeit. Dat is problematisch, want als een kind eenmaal een achterstand heeft, haalt het deze amper meer in. En dat heeft gevolgen voor de latere kansen op een zelfstandig leven met betaald werk en een goede gezondheid.

De nadruk bij het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden ligt op inzet voor het jonge kind, van 2 tot 12 jaar, omdat in de vroege jaren de basis wordt gelegd voor de verdere ontwikkeling van een kind, zowel als het gaat om taal en rekenen als om de motorische en sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarbij zijn gemeenten op grond van de WPO verantwoordelijk voor een voorschools aanbod aan jonge kinderen en schoolbesturen voor de vroegschoolse inzet (zie verder paragraaf 2.1).

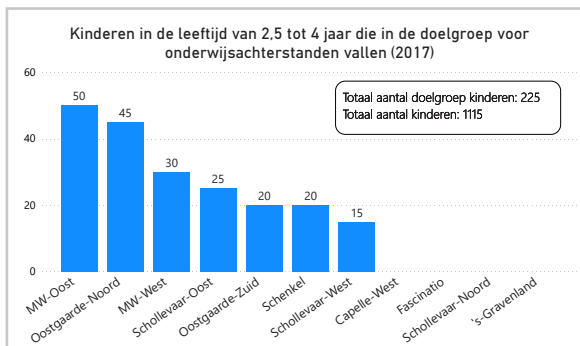
1.3 Nieuwe verdeelsleutel, stijging Rijksbijdrage

Vanaf 2019 hanteert het Rijk meer criteria voor het bepalen van (de kans op) een onderwijsachterstand en daarmee een andere verdeelsleutel voor verdeling van de rijksmiddelen over de gemeenten.

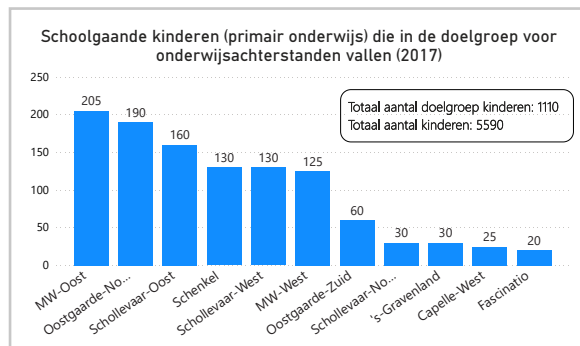
De nieuwe verdeelsleutel is naast het opleidingsniveau van ouders op meer aspecten uit de omgeving van het kind gebaseerd, zoals de verblijfsduur in Nederland, het herkomstland van de ouders, en of ouders in een schuldregeling zitten. Op grond van deze factoren is beter te voorspellen of sprake is van (risico op) een onderwijsachterstand.

¹ De doelstelling in de toekenningsbeschikking van het ministerie is sinds 2006 ongewijzigd en luidt: 'Het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal, het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie'. Als juridische grondslag wordt artikel 168a, eerste en derde lid van de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) genoemd.

Aantal Capelse doelgroep kinderen per wijk²:

Bron: CBS

Op grond van de nieuwe verdeelsleutel vallen meer Capelse kinderen onder de doelgroep van het Onderwijsachterstandenbeleid, namelijk 20%. In de periode tot en met 2018 was dat ongeveer 10%. Daarom ontvangen wij met ingang van 2019 meer rijksmiddelen, naar verwachting stijgt de uitkering naar € 2.891.000 in 2022. Ter vergelijking: in 2018 ontvingen wij € 1.137.000 voor het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden.

Ook schoolbesturen ontvangen met ingang van het schooljaar 2019-2020 middelen voor onderwijsachterstanden op grond van de nieuwe verdeelsleutel (bijlage 1). In tegenstelling tot eerdere jaren hoeven scholen voor deze bekostiging niet meer van ieder kind het opleidingsniveau van de ouders te registreren, maar wordt de hoogte van de uitkering op het geaggregeerde niveau van een school (BRIN-nummer) bepaald.

1.4 Leeswijzer

In het vervolg van deze notitie schetsen wij eerst de context van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid in de afgelopen jaren en relevante landelijke en lokale ontwikkelingen in die periode in het sociaal domein. Vervolgens komt onze inzet voor de komende jaren aan de orde langs de lijnen voorschoolse inzet en onderwijskansen. In de laatste paragraaf vindt u de financiële vertaling van deze inzet.

² De rijksbijdrage OAB voor 2019 is gebaseerd op de cijfers over 2017, de verdeling van de doelgroep over de Capelse wijken heeft het CBS op ons verzoek inzichtelijk gemaakt. Actuelere cijfers zijn nog niet beschikbaar.

2. Context onderwijsachterstandenbeleid

2.1 Rolverdeling

Verschillende partijen spelen een rol bij het bestrijden van onderwijsachterstanden. De wettelijke kaders worden door het Rijk aangegeven. Ook stelt het Rijk middelen beschikbaar aan gemeenten en onderwijsinstellingen voor de uitvoering van onderwijsachterstandenbeleid. Deze middelen zijn bestemd voor het aanbod van voor- en vroegschoolse educatie (VVE), schakelklassen en andere taal bevorderende activiteiten.

De gemeente heeft op grond van de Wet op het Primair Onderwijs (WPO, artikel 166, 167) en de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie een verplichting tot het aanbieden van voldoende *voorschools aanbod* in volume, spreiding en kwaliteit voor de doelgroepkinderen binnen de gemeente.

De schoolbesturen primair onderwijs zijn verantwoordelijk voor het bestrijden en verminderen van onderwijsachterstanden bij hun leerlingen en ontvangen daarvoor middelen (zie bijlage 1). Het primair onderwijs is specifiek verantwoordelijk voor de *vroegschoolse educatie*.

Doelgroep van de voor- en vroegschoolse educatie zijn peuters en kleuters met een (kans op) een onderwijsachterstand. Daarnaast kunnen in de groepen 3 tot en met 8 ook programma's ingezet worden om onderwijsachterstanden bij kinderen in de leeftijd tot 12 jaar te bestrijden.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) voert de jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit en onderzoekt kinderen op het consultatiebureau en op school. De JGZ heeft een wettelijke taak als het gaat om het op systematische wijze volgen en signaleren van de ontwikkeling van jeugdigen. Omdat de JGZ bijna alle kinderen ziet, is zij een belangrijke samenwerkingspartner op het gebied van signaleren en toeleiden naar voor- en vroegschoolse voorzieningen. In Capelle is het CJG dan ook verantwoordelijk voor het indiceren van peuters voor VVE en het informeren van ouders over het voorschools VVE-aanbod (zie bijlage 2 voor achtergrondinformatie over VVE).

De GGD houdt in opdracht van de gemeente toezicht op de manier waarop voorschoolse educatie door kinderopvangorganisaties wordt aangeboden. De Inspectie van het Onderwijs beoordeelt periodiek de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie.

2.2 Rijksregeling Onderwijsachterstanden

Sinds 2006 ontvangt de gemeente op grond van de Rijksregeling Onderwijsachterstanden, jaarlijks budget voor het bestrijden van Onderwijsachterstanden. In de toekenningsbeschikking wordt de volgende (brede) doelstelling aan besteding van de middelen gekoppeld: 'Het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal, het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie'. Dat vraagt om een sterke sociale infrastructuur voor de jeugd.

In 2016 zijn door het Ministerie van SZW en de VNG bestuurlijke afspraken gemaakt (Een aanbod voor alle peuters) met als doel om alle peuters de mogelijkheid te geven om naar een voorschoolse voorziening te gaan, dus ook kinderen waarvan de ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Sinds 2016 ontvangen gemeenten hiervoor middelen (de zogenaamde Asscher middelen).

In Capelle zijn voor de bestrijding van onderwijsachterstanden ook altijd eigen middelen ingezet, met name voor peuterspeelzaalwerk / peuteropvang en schoolmaatschappelijk werk³.

³ In de afgelopen jaren was jaarlijks ongeveer € 200.000,- aan eigen middelen beschikbaar.

2.3 Inzet onderwijsachterstandsmiddelen in Capelle tot nu toe

In de afgelopen jaren is in Capelle een stevig fundament gelegd om onderwijsachterstanden te verminderen door in te zetten op een drietal speerpunten, namelijk:

1. Voor- en vroegschoolse educatie en taalstimulering voor kinderen met een (risico op) achterstand
2. Aanvullend taalonderwijs voor leerlingen met een taalachterstand in het primair onderwijs (schakelklassen)
3. Zorg en ondersteuning

1. Voor- en vroegschoolse educatie en taalstimulering

Het doel van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is om de ontwikkeling van kinderen uit (potentiële) achterstandsgroepen op jonge leeftijd zodanig te stimuleren dat hun kansen op een goede schoolloopbaan en maatschappelijke carrière worden vergroot. Sommige kinderen maken door een ongunstige thuissituatie minder kans op een succesvolle schoolloopbaan, zij hebben als ze twee jaar oud zijn vaak al een achterstand in hun ontwikkeling. Niet alle ouders zijn in staat om hun kind goed te ondersteunen en stimuleren in zijn of haar ontwikkeling. Zonder extra steun zouden deze kinderen met een aanzienlijke achterstand aan het formele onderwijs beginnen. Een achterstand die ze dan meestal niet meer inlopen en waarvan ze de rest van hun leven nadeel ondervinden. Voor- en vroegschoolse educatie beoogt de onderwijsachterstand van deze kinderen te voorkomen of te verminderen zodat ze meer kans hebben. En met succes. Nationaal en internationaal onderzoek laten zien dat kinderen die voorschoolse en vroegschoolse educatie hebben gevolgd een deel van hun (taal)achterstand inhalen.

In Capelle is in de afgelopen jaren een dekkend netwerk gerealiseerd van opvanglocaties met een VVE-programma voor peuters met een kans op achterstand. In 2019 ontvingen vijf aanbieders van peuteropvang op grond van de subsidieregeling Peuteropvang subsidie voor voorschoolse educatie, die op 15 locaties werd aangeboden. Daarmee konden zij aan 218 doelgroepkinderen een plaats bieden.

Daarnaast hebben wij een jaarlijkse logopedische screening van leerlingen in groep 2 van alle Capelse basisscholen ingevoerd met als doel om spraakproblemen bij kinderen vroegtijdig te signaleren. Ook de VoorleesExpress van de Bibliotheek aan den IJssel, een effectieve aanpak die de taalontwikkeling van kinderen die opgroeien in een taalarme omgeving stimuleert⁴, behoort inmiddels tot het standaardaanbod voor doelgroepkinderen in Capelle.

2. Schakelklassen

Een schakelklas is een klas voor basisschoolleerlingen die een zodanige taalachterstand hebben dat zij niet met succes kunnen deelnemen aan het reguliere onderwijs. In de schakelklas (naast of in combinatie met de reguliere groep) worden kinderen gedurende één schooljaar bijgespijkerd zodat zij daarna het gewone onderwijscurriculum kunnen volgen. Landelijk effectonderzoek heeft positieve resultaten laten zien, de meeste schakelklas-kinderen waren vooruitgegaan in taal en lezen.

Met behulp van gemeentelijke subsidie (subsieregeling Onderwijsachterstanden) hebben schoolbesturen schakelklassen ingericht op basisscholen waar het aantal kinderen met kans op een onderwijsachterstand groter is dan gemiddeld. In 2019 waren dat de Catamaran, Pieter Bas, Ontdekrijk, Klim-Op (beide vestigingen) en De Horizon (Middelwatering).

⁴ <https://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies/VoorleesExpress>.

3. Zorg en ondersteuning

Via de subsidieregeling Onderwijsachterstanden zet de gemeente Onderwijsachterstanden- en eigen middelen in voor schoolmaatschappelijk werk en ondersteuning van jeugd- en gezinscoaches van het CJG op alle basisscholen. Het CJG geeft kortdurende hulp aan kinderen en zorgt voor de eventuele toeleiding bij meer complexe ondersteuningsvragen (in 2018 liep 15% van de aanmeldingen voor jeugdhulp via het onderwijs). Het CJG geeft ook advies en ondersteuning aan leerkrachten bij vragen over opgroeien en opvoeden.

Wanneer een kind 18 maanden oud is krijgen de ouders door het CJG een zogenoemd taalhuisbezoek aangeboden om de taalontwikkeling van de kinderen te bespreken. In 2018 zijn 269 van zulke bezoeken afgelegd, een toename ten opzichte van 2017, toen aan ouders 215 bezoeken werden gebracht. Verder zijn er bij het CJG twee extra jeugd- en gezinscoaches aangesteld om de deskundigheid van pedagogische medewerkers in de kinderopvang met betrekking tot het signaleren, bespreken en aanpakken van eventuele problemen te vergroten.

2.4 Wettelijke kaders en ontwikkelingen binnen het sociaal domein

In de afgelopen jaren hebben zich in het sociaal domein diverse ontwikkelingen voorgedaan die direct of indirect van invloed zijn (geweest) op het gemeentelijk onderwijsachterstanden-beleid.

Peuteropvang en VVE

In 2016 hebben minister Asscher en de VNG bestuurlijke afspraken gemaakt met als doel om in gezamenlijkheid te stimuleren dat alle peuters in Nederland in 2021 gedurende ten minste twee dagdelen per week naar een voorschoolse voorziening (kunnen) gaan, omdat dat een waardevolle bijdrage levert aan hun ontwikkeling en aan de kans op een goede start op school.

Via de kinderopvangtoeslag (KOT) faciliteert het Rijk de opvang van peuters van werkende ouders. Daarnaast zijn gemeenten op grond van de eerder genoemde bestuurlijke afspraken ("een aanbod voor alle peuters") vanaf 2016 verantwoordelijk geworden voor een opvangaanbod aan peuters waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag (kostwinnersgezinnen). Voor het bedienen van deze groep peuters ontvangen gemeenten sinds 2016 extra middelen.

Op 1 januari 2018 is de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in werking getreden, waarmee het onderscheid tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven is komen te vervallen. Peuterspeelzalen bestaan sindsdien formeel niet meer, we spreken enkel nog van peuteropvang. Ouders van wie het kind naar de peuteropvang gaat, hebben sinds 2018 ook recht op kinderopvangtoeslag als zij beiden (of als alleenstaande ouder) werken, een traject naar werk volgen of studeren. Net als bij kinderdagopvang is deze toeslag inkomensafhankelijk.

Op 1 januari 2018 is ook de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK) in werking getreden. De wet IKK stelt nieuwe eisen aan het kwaliteitsbeleid in de kinderopvang. De nieuwe kwaliteitseisen richten zich met name op de pedagogische kwaliteit. Pedagogische aansturing en scholing van beroepskrachten, het leveren van pedagogisch 'maatwerk' en het verhogen van de kwaliteit van de opvang in babygroepen zijn belangrijke onderwerpen. De GGD houdt in opdracht van ons toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang.

In bijlage 2 is achtergrondinformatie opgenomen over VVE en peuteropvang.

Passend onderwijs en jeugdhulp

De Wet Passend Onderwijs (2014) heeft als oogmerk dat elk kind onderwijs en ondersteuning krijgt die aansluiten bij zijn/haar mogelijkheden en talenten. Zoveel en zo lang mogelijk gebeurt dat in een reguliere setting, dichtbij het kind, thuis nabij. Schoolbesturen verenigd in samenwerkingsverbanden hebben de taak om ervoor te zorgen dat een kind de nodige ondersteuning daadwerkelijk krijgt ('zorgplicht').

De Jeugdwet (2015) heeft als doel preventie te stimuleren, te normaliseren, de kosten van jeugdzorg terug te dringen, en daarbij uit te gaan van de eigen kracht van jeugdigen, ouders en hun sociale omgeving. Daarnaast biedt de wet ruimte aan professionals en maakt het integraal samenwerken tot de norm. Een van de doelstellingen van de wet is ook het verbeteren van de aansluiting met het onderwijsdomein.

Aanpak laaggeletterdheid

In 2019 hebben het Rijk en de VNG bestuurlijke afspraken gepresenteerd over de toekomstige aanpak van laaggeletterdheid. Belangrijk onderdeel van het programma 'Tel mee met taal' is om alle betrokken partners op lokaal en regionaal niveau structureel beter te laten samenwerken. Daardoor kunnen kinderen en volwassenen met een taalachterstand sneller worden opgespoord en beter worden begeleid naar effectieve ondersteuning die past bij hun vraag en behoefte. In de nieuwe aanpak is een belangrijke rol voorzien voor de bibliotheek. Lokaal wordt de aanpak in 2020 uitgewerkt in een beleidsnotitie basisvaardigheden.

Gelijke Kansen Alliantie (GKA)

Het tegengaan van kansenongelijkheid is een opdracht voor iedereen, met een grote rol voor het onderwijs. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is sinds oktober 2016 in heel Nederland actief met de GKA en vanaf 1 oktober 2018 met het Programma Gelijke Kansen. Het verbinden van de drie leefwerelden – school, thuis, omgeving – is van groot belang in de GKA-aanpak. De GKA werkt samen met gemeenten aan een gezamenlijke meerjarige Gelijke Kansen Agenda waarin afspraken worden gemaakt over het gebruik van data om analyses, onderzoek, experimenten en lokale interventies op te zetten. Voor de uitvoering van de GKA-agenda zijn op basis van cofinanciering eenmalig middelen beschikbaar.

Lokale beleidskaders

Zowel in de visie op het sociaal domein 'Capelle: voor elkaar', de jeugdnota 'Wie de jeugd heeft...' als in onze armoede- en schuldenaanpak staan uitgangspunten en actielijnen die aansluiten bij, van toepassing zijn op of bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden, en andersom.

Zo is een sterke sociale basis en extra ondersteuning voor kinderen uit de doelgroep van het onderwijsachterstandenbeleid van groot belang. Binnen de gemeentelijke armoede- en schuldenaanpak zijn kinderen al een aantal jaar een belangrijke doelgroep. En in de nota 'Wie de jeugd heeft...' is het uitgangspunt dat elke jeugdige zijn talenten kan ontwikkelen en kan meedoen, zonder onderscheid des persoons. In 2020 wordt in Capelle opnieuw positief en preventief jeugdbeleid opgesteld. Daarbij zal nadrukkelijk aansluiting worden gezocht bij voorliggende notitie.

In de onderwijsnotitie 'Leren voor het leven' hebben wij een aantal educatieve doelstellingen benoemd die een positieve bijdrage leveren aan het vergroten van kansen voor kinderen. Het gaat onder andere om het versterken van de pedagogische omgeving (bijvoorbeeld in Integrale Kindcentra of Kinderlabs), het ontwikkelen van talenten (bijvoorbeeld via ons Brede schoolaanbod) en het bieden van een veilige, gezonde en uitdagende onderwijsomgeving (onder andere via het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs). Deze inzet wordt niet vanuit onderwijsachterstanden middelen bekostigd, maar draagt wel bij aan de doelstelling om onderwijsachterstanden tegen te gaan.

3. Inzet 2020 en verder

3.1 Van onderwijsachterstanden naar onderwijskansen

In Capelle willen wij dat kinderen gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Dit is zowel opgenomen in het positief jeugdbeleid, als in de Visie op het sociaal Domein waarin staat dat we willen dat Capellenaren actief kunnen meedoen en we kansen willen creëren voor iedereen. We willen onderwijsachterstanden omvormen naar onderwijskansen en vertalen dit in de volgende ambitie:

Onze ambitie is dat kinderen in Capelle aan den IJssel zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige burgers. Wij vinden het belangrijk dat ieder kind, ongeacht in welk gezin hij of zij wordt geboren en de omgeving waarin hij of zij opgroeit, de kans krijgt om zich vanaf jonge leeftijd te ontwikkelen en mee te doen.

Deze ambitie kunnen wij als gemeente niet alleen realiseren. Daarom werken wij nauw samen met scholen, kinderopvang en andere maatschappelijke partners om de onderwijskansen van kinderen met een minder gunstige Ausgangspositie te vergroten. Ook is het belangrijk verbindingen te leggen met aanpalende beleidsterreinen zoals armoedebeleid, laaggeletterdheid, jeugdhulp, jeugdbeleid, sport, cultuur en participatie.

Dat vraagt om voldoende, kwalitatief hoogwaardig aanbod aan voor- en vroegschoolse educatie en ondersteuning voor peuters die een (risico op) een (taal)achterstand hebben. Het is daarbij belangrijk dat educatieve partners en voorliggende voorzieningen met elkaar samenwerken om het aanbod en de voorzieningen op het gebied van onderwijsachterstanden beter met elkaar te verbinden en op elkaar aan te laten sluiten. Daarnaast zijn wij van mening dat het belangrijk is dat ouders actief betrokken worden bij de keuzemogelijkheden voor peuteropvang en VVE voor hun kinderen.

In deze uitwerking is de opgehaalde input van de werkconferentie Onderwijskansen van 19 juni 2019 meegenomen. Tijdens deze werkconferentie is met het brede Capelse jeugdveld (o.a. onderwijs, kinderopvang, SWC, CJG, Bibliotheek, Sportief Capelle) nagedacht over vragen als: Wat kan jij doen om de onderwijskansen van kinderen en jongeren in Capelle verder te vergroten? Hoe zorgen we ervoor dat de Capelse jeugd zich goed kan ontwikkelen? En waar en op welke manier bouwen we samen aan een uitdagende speel- en leeromgeving voor de jeugd? Capelse goede voorbeelden (onder andere de VoorleesExpress en het KinderLab) hebben zich gepresenteerd en verschillende ideeën zijn geopperd voor een nieuwe periode gemeentelijk onderwijsachterstandbeleid.

Een belangrijke conclusie van de werkconferentie was dat het nodig is om blijvend inzet te plegen op de speerpunten waarmee we de afgelopen jaren een stevig fundament hebben gelegd voor het bieden van onderwijskansen (Voorschoolse educatie/taalstimulering, schakelklassen en zorg en ondersteuning).

Maar ook hebben wij geconstateerd dat wij, in gezamenlijkheid met educatieve partners en in breder perspectief, nog meer kunnen doen om kansen voor kinderen te stimuleren. Wij willen dit de komende jaren langs twee lijnen doen: de voorschoolse inzet (peuteropvang) en onderwijskansen.

⁵ In de programmabegroting 2020 is er bij het bepalen van het subsidieplafond rekening gehouden mee gehouden dat deze wijzigingen al per 1 januari 2020 in Capelle zouden worden ingevoerd.

⁶ www.uu.nl/achtergrond/onderzoek-naar-vergroten-kansengelijkheid-door-uitbreiding-voorschoolse-educatie.

3.2 Voorschoolse inzet

Eén van de doelstellingen van de Rijksregeling Onderwijsachterstanden is het stimuleren van integratie en het voorkomen van segregatie. Daarnaast willen wij, vanuit onze hiervoor geformuleerde ambitie, alle Capelse kinderen de kans bieden zich vanaf jonge leeftijd te ontwikkelen en mee te doen. Ten aanzien van de voorschoolse inzet hebben wij daarom de volgende doelstelling:

Ons doel is dat een dekkend netwerk van peuteropvang in Capelle aan den IJssel in stand blijft, dat peuteropvangorganisaties in de wijken met doelgroepkinderen een VVE-aanbod kunnen doen, dat alle doelgroepeuters daarvan gebruik maken en dat daarnaast peuters uit kostwinnersgezinnen gebruik kunnen maken van reguliere peuteropvang.

Voor de voorschoolse inzet betekent dit de volgende wijzigingen ten opzichte van afgelopen jaren:

- a. **Het Rijk heeft bepaald dat vanaf 1 augustus 2020 een VVE-aanbod moet worden gedaan aan doelgroep peuters van 16 uur per week. Tevens dienen peuters met een VVE-indicatie vanaf die datum tussen hun 2,5e en 4e jaar een aanbod te ontvangen van 960 uur. Dit betekent een uitbreiding van 6 uur per week ten opzichte van de huidige situatie (van 10 naar 16 uur per week).**
- b. **Gelet op de ambitie neergelegd in eerdergenoemde bestuurlijke afspraken (Een aanbod voor alle peuters) om alle kinderen een plek in een voorschoolse voorziening te geven en onze ambitie om alle Capelse kinderen de kans te bieden zich vanaf jonge leeftijd te ontwikkelen en mee te doen, wordt het aantal uren peuteropvang per week van kinderen zonder VVE-indicatie uit kostwinnersgezinnen (waarbij één ouder werkt, dus zonder recht op kinderopvangtoeslag), per 1 augustus 2020 uitgebreid van 5 naar 8 uur per week.**
- c. **Daarnaast wordt voor geïndiceerde kinderen de leeftijdsgrens voor peuteropvang verlaagd. Dat betekent dat peuteropvang toegankelijk wordt vanaf 2 jaar (is nu 2,5 jaar). Met deze uitbreiding kunnen op jaarbasis 70 peuters een half jaar eerder aan de slag met hun taalontwikkeling.**
- d. **Tot slot wordt de peuteropvang beschikbaar gesteld voor ouders die beiden werken. Daarmee worden geen kinderen van gebruik van peuteropvang uitgesloten en worden alle ouders die kiezen voor peuteropvang qua financiering door de gemeente gelijk behandeld.**

Voor alle van bovenstaande categorieën peuters geldt dat ouders zelf een inkomensafhankelijke ouderbijdrage betalen en indien van toepassing kinderopvangtoeslag dienen aan te vragen. Dat een VVE-aanbod van 960 uur verplicht wordt, betekent overigens niet dat ook alle ouders van doelgroep peuters (volledig) van dit aanbod gebruik zullen maken.

De subsidieregeling Peuteropvang wordt per 1 augustus 2020 in lijn met het voorgaande aangepast⁵. Binnen het huidige subsidieplafond (begroting 2020) kunnen op jaarbasis 300 doelgroep peuters en ruim 280 'reguliere' peuters een opvangaanbod krijgen.

Wij zullen de besteding van de peuteropvang subsidies vanaf 1 augustus 2020 nauwgezet volgen, onder andere in verband met toekomstige financiële prognoses. Wij zullen daarvoor een digitaal peutermonitorsysteem gebruiken, waarvoor zowel peuteropvangorganisaties als het CJG data aanleveren. Daarnaast gaat de Universiteit van Utrecht onder andere in Capelle aan den IJssel een langjarig onderzoek uitvoeren naar het effect van uitbreiding van het aantal uren voorschoolse educatie met ingang van 1 augustus 2020⁶.

3. Inzet 2020 en verder

3.3 Van onderwijsachterstanden naar onderwijskansen

Begin van dit hoofdstuk is reeds gesteld dat wij onderwijsachterstanden willen omvormen naar onderwijskansen. Dit vertaalt zich in de volgende doelstelling:

Onze ambitie is dat kinderen in Capelle aan den IJssel zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige burgers. Wij vinden het belangrijk dat ieder kind, ongeacht in welk gezin hij of zij wordt geboren en de omgeving waarin hij of zij opgroeit, de kans krijgt om zich vanaf jonge leeftijd te ontwikkelen en mee te doen.

Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de middelen primair ten gunste dienen te komen aan de doelgroep, kinderen met (kans op) een onderwijsachterstand. Vanuit dit doel en uitgangspunt blijft het mogelijk om subsidie of een bijdrage aan te vragen voor de volgende thema's:

- Taalstimulering: hieronder vallen activiteiten waarmee de taalontwikkeling van kinderen uit de doelgroep wordt bevorderd, bijvoorbeeld de inzet van een schakelklasleerkracht, logopedische screening, de VoorleesExpress of het organiseren van een zomerschool.
- Ondersteuning en zorg: het bieden van ondersteuning aan de doelgroep, bijvoorbeeld door de inzet van jeugdhulpprofessionals in en om school en kinderopvang, door huiswerkbegeleiding en via mentor- of maatjesprojecten.

Daarnaast willen we middelen beschikbaar stellen om activiteiten te realiseren die te maken hebben met de volgende (deels nieuwe) thema's:

- Pedagogisch partnerschap: het faciliteren van activiteiten die samenwerking en afstemming bevorderen tussen ouders / verzorgers van kinderen uit de doelgroep en mede-opvoeders zoals scholen en kinderopvang.
- Doorgaande ontwikkelingslijn en aansluiting voor- en vroegschoolse voorzieningen-basisonderwijs-voortgezet onderwijs: activiteiten en inzet stimuleren die een doorlopende ontwikkeling van kinderen uit de doelgroep en een soepele overgang tussen diverse educatieve voorzieningen mogelijk maken.
- Binnen- en buitenschools leren / 21e-eeuwse vaardigheden: activiteiten die ervoor zorgen dat de doelgroep zich binnen en buiten school kan uitdrukken via kunst, cultuur en sport en activiteiten die bijdragen aan de competenties van de doelgroep als 21e-eeuwse burgers (zoals digitale vaardigheid en mediawijsheid, samenwerken, omgaan met diversiteit). Zo veel mogelijk gebeurt dit in aansluiting op het Bredeschoolaanbod (BSN) en het aanbod in de KinderLabs.
- Interprofessionele samenwerking: stimuleren van (meer) samenwerking tussen en betere ondersteuning van de doelgroep door kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp. Een Integraal Kindcentrum (IKC) of KinderLab kan een van de plekken zijn waar deze samenwerking gestalte krijgt.

Omdat wij willen dat er binnen het sociaal domein nog meer wordt samengewerkt, vragen we subsidieaanvragers en verbonden partijen aan te geven met welke andere partner(s) de activiteit wordt uitgevoerd of welke andere partij de aanvraag inhoudelijk ondersteunt.

Aanvragers van subsidie en verbonden partijen moeten ook zelf een bijdrage of inzet leveren om de activiteit waarvoor bij ons wordt aangeklopt mogelijk te maken. Bij schoolbesturen kan daarbij worden gedacht aan het inzetten van de eigen middelen voor onderwijsachterstanden.

De subsidieregeling Onderwijsachterstanden wordt gewijzigd in de subsidieregeling Onderwijskansen, die aanvragen op basis van bovenstaande thema's en voorwaarden mogelijk maakt.

Anders dan bij de voorschoolse inzet, waarvoor we kunnen beschikken over een peutermonitor en een Universitair onderzoek naar het effect van de uitbreiding van voorschoolse educatie, laat de inzet op Onderwijskansen zich lastig meten. Met de nieuwe verdeelsleutel van het Rijk wordt namelijk door scholen niet meer op individueel niveau geregistreerd of er sprake is van een kind met (kans op) een onderwijsachterstand. Individuele kinderen zijn sinds het schooljaar 2019/2020 niet langer ergens in beeld. Dit betekent dat de middelen in Capelle met name worden ingezet in wijken en buurten waar kinderen wonen met (kans op) een onderwijsachterstand (zie p.4). Bij het verantwoorden van de middelen moet aannemelijk worden gemaakt dat de doelgroep wordt bereikt; aangezien we dit niet met harde cijfers zullen kunnen staven, zal het meer gaan om 'het verhaal vertellen' dan om 'tellen'.

Om te bevorderen dat we op het gebied van onderwijskansen van elkaar leren en elkaar blijven inspireren, wordt jaarlijks een aantal bijeenkomsten georganiseerd voor alle partijen die subsidie of een bijdrage in het kader van Onderwijskansen van ons ontvangen. Op die momenten kunnen zij ervaringen uitwisselen en ons en elkaar informeren over de voortgang van de uitvoering van de activiteit. Deelname aan deze bijeenkomsten is een voorwaarde om subsidie of een bijdrage te krijgen. Ook voor het monitoren van resultaten van de gezamenlijke inspanningen zullen kwalitatieve gegevens ('vertellen') de belangrijkste informatiebron zijn.

In de eerste helft van 2021 zullen wij bezien of de aanpassingen tot meer beweging in het veld leiden, bijvoorbeeld dat nieuwe/andere coalities worden gevormd en dat ook subsidie of een bijdrage wordt aangevraagd voor activiteiten die te maken hebben met de nieuwe thema's. Aan de hand van de resultaten wordt bekeken of de nieuwe regeling succesvol is of aanpassing behoeft.

Gelijke Kansen Alliantie (GKA)

Wij zijn van plan ons bij de GKA aan te sluiten, dat wil zeggen dat we in gezamenlijkheid met het ministerie komen tot een Gelijke Kansen Agenda voor Capelle. Omdat de inzet van het gemeentelijk onderwijskansenbeleid zich vooral concentreert op kinderen van 2 tot 12 jaar, willen we ons in de context van de Gelijke Kansen Agenda richten op GKA-thema's⁷ die op dit moment ook in Capelle actueel zijn voor de groep van 12-18 jaar, namelijk professionalisering van docenten die werkzaam zijn binnen een grootstedelijke context, aanbod van sport en cultuur op school, financiële educatie en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

⁷ Zie www.gelijke-kansen.nl

4. Financiën

Voor de financiering van het onderwijskansenbeleid zijn in onze meerjarenbegroting de volgende budgetten beschikbaar:

1. **Rijksuitkering Onderwijsachterstanden.**
2. **Peuteropvang.** Dit betreft de decentralisatie-uitkering Voorschoolse Voorzieningen die wij van het Rijk ontvangen om te zorgen voor voldoende aanbod van voorschoolse voorzieningen (zgn. Asschermiddelen) en eigen middelen.
3. **Zorg op maat.** Dit zijn eigen middelen die beschikbaar zijn voor het stimuleren van onderwijskansen.

Het totale budget voor onderwijskansenbeleid ziet er voor de jaren tot en met 2022 vooralsnog als volgt uit (in € 1.000):

	2020	2021	2022
Rijksuitkering OAB*	2.519**	2.519**	2.519**
Peuteropvang	183	145	145
Zorg op maat	208	208	208
Inzet restant OAB-middelen 2019	400	400	300
Totaal	3.310	3.272	3.172

* Binnen deze regeling is het mogelijk om niet uitgegeven middelen binnen de periode van de specifieke uitkering door te schuiven.

** Het betreft een voorlopige beschikking voor 2020, de definitieve hoogte van de OAB-uitkering wordt in het najaar van het lopende kalenderjaar bekend gemaakt. Op basis van een indicatie van het Rijk verwachten we dat de hoogte van de uitkering oploopt tot € 2.891.000 in 2022.

Raming inzet 2020-2022 op basis van bovenstaand budget:

	2020	2021	2022
Voorschoolse inzet	2.000	2.000	2.000
Onderwijskansen, zes thema's waarvan voor:			
• Subsidies (plafond)	700	700	700
• Gemeentelijke initiatieven (opdracht)	298	260	195
• Jeugd- en gezinscoaching in het basisonderwijs (CJG)	170	170	170
• Activiteiten KinderLabs (SWC)	107	107	107
Gelijke Kansen Agenda (cofinanciering)	35	35	
Totaal	3.310	3.272	3.172

Bijlage 1

Onderwijsachterstandsmiddelen die Capelse scholen ontvangen

Naam	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Kath BS Pieter Bas	€ 256.916	€ 333.753	€ 370.665	€ 389.121	€ 407.577
Openbare Basisschool Klim Op	€ 360.390	€ 352.721	€ 345.051	€ 337.382	€ 329.712
Het Baken	€ 30.610	€ 147.076	€ 203.025	€ 231.000	€ 258.975
Kindcentrum Ontdekrijk	€ 232.765	€ 233.950	€ 234.519	€ 234.804	€ 235.088
Protestants Christelijke Basisschool de Horizon	€ 13.874	€ 48.860	€ 65.667	€ 74.070	€ 82.474
De Catamaran	€ 0	€ 35.115	€ 51.983	€ 60.418	€ 68.852
Groen van Prinsterer	€ 0	€ 31.616	€ 46.804	€ 54.398	€ 61.992
KBS De Contrabas	€ 29.987	€ 24.814	€ 19.641	€ 14.469	€ 9.296
Christelijke Basisschool De Fontein	€ 0	€ 3.766	€ 5.575	€ 6.480	€ 7.384
Openbare Basisschool De Tweemaster	€ 0	€ 668	€ 989	€ 1.149	€ 1.309
De Capelse Schoolvereniging	€ 1.982	€ 1.486	€ 991	€ 496	€ 0
De Wonderwind	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Eben Haezerschool	€ 7.928	€ 5.946	€ 3.964	€ 1.982	€ 0
Gereformeerd Basisschool De Triangel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Rehobothschool	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
West	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 934.452	€ 1.219.771	€ 1.348.874	€ 1.405.769	€ 1.462.659

Bron: website PO-raad

Bijlage 2

Achtergrondinformatie VVE en Peuteropvang

VVE: Voor- en vroegschoolse educatie, een aanpak die erop gericht is om onderwijs- of ontwikkelingsachterstand bij jonge kinderen van circa 2 tot 6 jaar te verminderen. Hierdoor kunnen deze kinderen een betere start maken aan het begin van de basisschool. Dat kan een positief effect hebben op hun verdere schoolloopbaan. VVE valt in twee delen uiteen:

- Voorschoolse educatie: Dit gebeurt in de peuteropvang of het kinderdagverblijf, richt zich op peuters van 2 à 2,5 en 3 jaar en valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten.
- Vroegschoolse educatie: Dit gebeurt op de basisschool, is gericht op kleuters (4 en 5-jarigen) en valt onder de verantwoordelijkheid van schoolbesturen.

Een VVE-programma richt zich op meerdere ontwikkelingsgebieden:

- Taalontwikkeling. Hierbij gaat het om woordenschat en het stimuleren van de beginnende geletterdheid.
- Beginnende rekenvaardigheid. Hierbij gaat het om het leren tellen, het meten en de oriëntatie in ruimte en tijd.
- Motorische ontwikkeling. Hierbij gaat het om het ontwikkelen van de grove en de fijne motoriek.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling. Hierbij gaat het om het stimuleren van zelfstandigheid, zelfvertrouwen en het samen spelen en werken.

Peuteropvang werd tot 1 januari 2018 peuterspeelzaalwerk genoemd. Peuteropvang is een voorschoolse voorziening die erop is gericht om:

- de ontwikkeling en ontplooiing van peuters te bevorderen door spel en omgang met leeftijdgenootjes, in nauw overleg met ouders/verzorgers;
- educatieve achterstanden van peuters te voorkomen en bestrijden;
- ontwikkelingsproblemen bij peuters te signaleren en te zorgen voor het inzetten van de juiste hulp.

Peuteropvang biedt plaats aan 'reguliere' peuters en aan peuters uit de VVE-doelgroep.

Voor peuteropvang in Capelle aan den IJssel is een kwaliteitskader vastgesteld.

Bijlage 3

Kwaliteitskader peuteropvang Capelle aan den IJssel

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Capelle aan den IJssel

Overwegende dat:

- door het Rijk en de VNG in 2016 bestuursafspraken zijn gemaakt met als doel om in gezamenlijkheid te stimuleren dat in 2021 alle peuters naar een voerschoolse voorziening kunnen gaan omdat goede voerschoolse voorzieningen bijdragen aan de ontwikkeling van peuters en aan een goede start op de basisschool;
- ter uitvoering van deze bestuursafspraken de subsidieregeling peuteropvang 2018 is vastgesteld;
- het wenselijk is om aan de voerschoolse voorzieningen die voor subsidie in aanmerking willen komen ook eisen te stellen op het gebied van kwaliteit van de geboden peuteropvang, in aansluiting op landelijke eisen zoals vastgelegd in de Wet kinderopvang, de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang, het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voerschoolse educatie en uitgewerkt in inspectiekaders van de GGD;
- het kwaliteitsniveau voor peuteropvang dat in de afgelopen jaren met rijks- en gemeentelijke middelen in Capelle aan den IJssel tot stand is gekomen ten minste dient te worden gehandhaafd;

b e s l u i t t :

vast te stellen het volgende

Kwaliteitskader Peuteropvang Capelle aan den IJssel

In het Kwaliteitskader Peuteropvang wordt verstaan onder:

- CJG: het Centrum voor Jeugd en Gezin Capelle aan den IJssel.
- GGD: Gemeentelijke Gezondheidsdienst, toezichthouder op peuteropvang in Capelle aan den IJssel.
- IKC: integraal kindcentrum, een intensieve pedagogische samenwerking of samenvoeging van ten minste één onderwijs- en één kinderopvangorganisatie.
- LRK: landelijk register voor kinderopvang.
- NJI: Nederlands Jeugdinstituut.
- SISA: Samenwerkingsinstrument Sluitende Aanpak, in de gemeente gebruikt signaleringssysteem voor risico's in de ontwikkeling van kinderen en jongeren.
- WE: voerschoolse educatie.

De volgende landelijke kwaliteitseisen worden in Capelle aan den IJssel met name van toepassing verklaard:

1. De voerschoolse voorziening is geregistreerd in het LRK.
2. De verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het feitelijk aantal aanwezige peuters in een groep bedraagt ten minste één beroepskracht per acht kinderen. Een groep bestaat uit ten hoogste 16 feitelijk aanwezige kinderen.
3. Aan iedere peuter wordt een mentor toegewezen.
4. De ontwikkeling van peuters wordt structureel gevolgd.
5. Er is een opleidingsplan.
6. De houder heeft een meldcode kindermishandeling vastgesteld, handelt overeenkomstig de wettelijke meldplicht en bevordert de kennis en het gebruik ervan.
7. Er is voldoende en adequate buitenruimte beschikbaar.

Aan voorschoolse voorzieningen met een VVE-aanbod worden in Capelle aan den IJssel voorts de volgende eisen gesteld:

1. Er wordt gewerkt met een VVE-programma dat is opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies van het NJI en gericht is op het stimuleren van de ontwikkelingsdomeinen taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotioneel.
2. Beroepskrachten voldoen aan de eisen van vakbekwaamheid: initiële opleiding en specifieke VVE-scholing.
3. Alle beroepskrachten beschikken over ten minste taalniveau 3F voor mondeling taalvaardigheid en spreekvaardigheid en 2F voor schrijfvaardigheid.

Aanvullend worden aan voorschoolse opvangvoorzieningen die gebruik willen maken van de Subsidieregeling Peuteropvang Capelle aan den IJssel de volgende eisen gesteld:

1. Er wordt gewerkt met een observatiesysteem om de ontwikkeling van peuters te volgen op de domeinen sociaal-emotioneel, taal/geletterdheid en rekenen, gerelateerd aan de kerndoelen van het primair onderwijs.
2. Er wordt per locatie gedurende ten minste vier uur per week een coach op HBO-niveau ingezet.
3. Van alle peuters die de peuteropvang verlaten wordt de informatie die o.a. via het observatiesysteem is verzameld na toestemming van de ouder(s)/verzorger(s) met de basisschool gedeeld. Er is een inspanningsverplichting voor een persoonlijke overdracht van peuters over wie zorgen bestaan.
4. Als een voorschoolse voorziening deel uit maakt van een IKC worden alle peuters met een opvallende ontwikkeling persoonlijk overgedragen aan de betreffende basisschool.
5. Beroepskrachten weten de juiste stappen te zetten als zij over de ontwikkeling van een peuter opvallende of afwijkende signalen krijgen. In dat geval heeft de voorziening een aantoonbare samenwerking met het CJG-team.
6. Als een voorschoolse voorziening deel uit maakt van een IKC, wordt aangesloten bij de zorgstructuur van de basisschool.
7. Voor het melden van signalen wordt actief gebruik gemaakt van het SISA-systeem.
8. Ouders worden over het beleid en de activiteiten van opdrachtnemer minimaal geïnformeerd via de website van de houder, nieuwsbrieven, op haal- en brengmomenten en tijdens tienminutengesprekken of andere activiteiten en bijeenkomsten gericht op ouders.

Capelle aan den IJssel, 19 december 2017

Het college van burgemeester en wethouders voornoemd,
de secretaris, de burgemeester

drs. A. de Baat

mr. P. Oskam